

Üniversite Öğrencilerinin Kentlilik Bilinci Algısı: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği*

Mustafa GÖRÜN** & Gamze KARA***

Özet

İnsanlar çeşitli nedenlerle kentte doğar ya da kente göçer ederler. Bu nedenle kent, yerleşik hayatın başlamasından sonra önem kazanmış ve günümüzde de önemini artırarak devam ettirmektedir. Aynı zamanda günümüzde kullanılan en yaygın yerleşim alanıdır. Kentte yaşama, kente adapte olma ve kenti benimse durumu bu noktada anlam kazanmaktadır.

Kentlilik bilincine sahip olmanın yolu, kentleşme ve kentli birey olmaktan geçmektedir. Bu nedenle kentlerde yaşayan bireylerde, kentlilik bilinci oluşması ve gelişmesi kısa vadede mümkün değildir. Kentlilik bilincinin oluşması için uzun bir süreç ve bu sürecin yanında bireysel, sosyal, ekonomik ve fiziksel faktörler etkilidir.

Bu çalışmada, Çanakkale'de ikamet eden lisans düzeyi öğrencilerinden son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin kentli olma bilinçleri incelenmekte ve kentlilik bilincine sahip olup olmadıkları araştırılmaktadır. Elde edilen bulgular sonucunda, lisans düzeyi öğrencilerinde kentlilik bilincinin oluştuğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kent Kültürü, Kentleşme, Kentlilik Bilinci.

University Students' Perceptions about Urbanity Consciousness: The Case of Canakkale Onsekiz Mart University

Abstract

People migrate to the city or to the city for various reasons. For this reason, the city gained importance after the beginning of settled life and continues to increase its importance.

It is also the most common settlement area used today. The fact that living in the city, adapting to the city and adopting the city is meaningful at this point.

The way to have urban awareness is through urbanization and being an urban individual. For this reason, it is not possible for citizens living in cities to form and develop urban awareness in a short time. The process of urban intelligence is a long process and the individual, social, economic and physical factors are influential.

This study focuses on explaining the connection between urban consciousness and urban citizenship which is created by urbanization. In this study, the students who graduated from Çanakkale undergraduate students who are studying in the last grade are investigated whether they are urban citizens and whether they have urbanism consciousness. As a result of the findings obtained, it is possible to say that urban level consciousness is formed in undergraduate students.

Key words: City, Urban Culture, Urbanization, Urbanism Consciousness.

* Bu makale, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalında Doç. Dr. Mustafa GÖRÜN akademik danışmanlığında Gamze KARA tarafından hazırlanan ve kabul edilen "Lisans Düzeyi Öğrencilerinde Kentlilik Bilinci: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi" adlı yüksek lisans tezinden geliştirilerek üretilmiştir.

** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İİBF Kamu Yönetimi Bölümü, Öğretim Üyesi.

*** Kamu Yönetimi Bilim Uzmanı.

GİRİŞ

Geçmişten günümüze yaşanan hızlı nüfus artışının ortaya çıkardığı sonuçlardan birisi de sürekli bir göç dalgasıdır. Gerek kırdan kente gerekse kentten kente göçler imkânlar dâhilinde zorunluluk hali oluşturmaktadır. Aslında önemli olan yeni yerleşim yerlerine adapte olma ve o kenti benimseme durumudur. Kentler, fiziksel özelliklerinden ziyade içerisinde barındırdığı insanların sosyal yaşamıyla ön plana çıkmaktadır. Sosyal yaşam ise insanların sosyo – ekonomik imkânlarını, kültürel özelliklerini, siyasi tercihlerini ve daha birçok konuyu içermekte; kentte yaşayan bireylere yeni ödevler yüklemektedir. Sorumluluklarının bilince varan kentli bireyler için kentlilik bilinci sürecinin oluşmaya başladığını söylemek mümkündür. Bu nedenle kentlilik bilinci ile kentli birey arasında doğrudan bir ilişkinin olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kentlilik bilinci, kentlerde yaşayan bireylerin yaşadıkları kente sahip çıkmaları, kenti benimsemeleri, sevmeleri, kentin gelişmesi için yapılan projelere katkı sağlamları, sosyo – kültürel etkinliklere ve kent ile ilgili kurum ve kuruluşlara katılım göstermeleri gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle kentine sahip çıkan kentli bireyler, katılımcı mekanizmalar marifetiyle sorunlara çözüm arayan, kentin daha yaşanabilir hale gelmesi için uğraş veren kişilerdir.

Bir bütün olarak değerlendirildiğinde, kenti çeşitli şekillerde tanımlamak ve özelliklerini sıralamak mümkündür. Kentleşme ise, kentli bireylerin varlığını zorunlu kılmıştır. Kentli birey için önemli olan husus ise kentlilik bilincinin varlığıdır. Kentli bireylerin oluşması ve bunların kentlilik bilincine sahip olması için kent kültürü ve kent kimliğine ihtiyaç vardır.

1. Kavramsal Olarak Kent

Kent, alan yazınına girdiği tarihten bu yana birçok alanda kendisine yer bulmuş evrensel bir kavramdır. Çeşitli tanımlamalarda farklı yönleriyle ele alınan kent sosyal, kültürel, ekonomik siyasal vb. etkenler ile sürekli bir dönüşüm ve etkileşim içindedir. Farklı disiplinlerin, kendi ilgi alanlarına göre birbirinden farklı kent tanımlaması yaptığını söylemek mümkündür. Örneğin; şehir plancıları kenti yapısıyla tanımlarken; tarih bilimciler kenti kronolojik sıraya göre tanımlanmaktadır. Sosyologlar ise sosyolojik boyutu ile kenti tanımlamaktadırlar. Aynı zamanda sosyologlar, genellikle kent denilen sosyal grubu köy topluluğunun karşısı olarak görmüşler ve bu anlamda tanımlamışlardır. Bu yaklaşımın temelinde Ferdinand Toennies'in kavramsallaştırdığı "cemaat"¹ ve "cemiyet"² ideal tipleri gelir. Bu kavramsallaştırmada

1 Irk, etnik menşe, sosyo - ekonomik status ve kültür sistemleri bakımından farklılaşmamış fertlerden meydana gelen ve fertler arasındaki şahsi, sıcak, samimi veya içli dışı bağlantılar üzerine kurulmuş olan küçük homojen ve mahrem topluluklardır. (Bkz. Ayda Yörüken, Şehir Sosyolojisinin Teorik Temelleri, İmar ve İskân Bakanlığı Yayınları, Ankara 1968, s. 9.)

2 Irk, etnik menşe, sosyo - ekonomik status ve kültür sistemleri bakımından farklılaşmış geniş ve heterojen topluluklardır. (Bkz. Ayda Yörüken, Şehir Sosyolojisinin Teorik Temelleri, İmar ve İskân Bakanlığı Yayınları, Ankara 1968, s. 9.)

cemaat köyü, cemiyet ise kenti karşılamaktadır.³ İlk kentler ise Mezopotamya’da sulama ile tarımın başlamasından sonra M.Ö. 6000’lerde kurulduğu bilinmektedir.⁴

Kent, tarım dışı ve tarımsal üretimin denetlendiği, dağıtımın koordine edildiği ekonomisi tarım dışı üretime dayalı yerleşim birimidir. Ayrıca teknolojik değişimin beraberinde getirdiği teşkilatlanma, uzmanlaşma ve iş bölümünün en yüksek düzeye ulaştığı, geniş fonksiyonların gerektirdiği nüfus büyüklüğü ve yoğunluğuna varmış, toplumsal heterojenlik ve uyum düzeyi yükselmiş karmaşık ve dinamik bir mekanizmanın sürekli olarak işlediği insan yerleşmesidir.⁵ Toplum bilimci Wirth’e göre kent “toplumsal bakımdan benzerlik göstermeyen bireylerin oluşturduğu, nispeten geniş, yoğun nüfuslu ve mekânda süreklilik niteliği olan yerleşmedir”⁶.

Erol Kaya ise bir yerleşim biriminin kent olarak nitelendirilebilmesi için belli özelliklere sahip olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu özellikleri ise şöyle sıralamaktadır⁷:

- Belirli bir nüfus büyüklüğüne ve nüfus yoğunluğuna erişmiş olması,
- Tarım dışı üretime geçmiş olması ve hizmet sektörünün gelişmiş olması,
- Yerleşim yerinin fiziksel altyapısının belli bir düzeye ulaşmış olması,
- Nüfusun büyük oranda örgütlenmiş, karmaşık işbölümüne ve yüksek uzmanlaşma düzeyine erişmiş olması,
- Yerel değerlerin yerini ulusal ve ya evrensel değerlerin almış olması,
- Eğitim düzeyinin kırsal kesimdeki eğitim düzeyinden yüksek olması,
- Sosyal normların yerini, resmi denetleme kurumlarının almış olması,
- Statülerin aileden gelmeyip, bireylerin kendi çabaları ile kazanmış olması.

Bütün bu bilgiler ışığında kentte yaşayan bireylerin tutum ve davranışları sosyolojik boyutuyla önem kazanmaktadır. Kentte yaşamakta olan kentli bireylerin varlığı bu durumun bir sonucudur. Kentli bireylerde, kentlilik bilincinin oluşması için birçok gerekli husus vardır. Bu bağlamda kent kültürü ve kent kimliği gibi kavramları tanımlamak gerekmektedir.

1.1. Kent Kültürü ve Yere Bağlılık

Kültür; toplumun ve insanın öğrendiği, edindiği; bilgi, sanat, gelenek, görenek, yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan ve toplumsal değerler içeren bir olgudur.⁸

3 Hüseyin Bal, *Kent Sosyolojisi*, Turhan Kitabevi, Ankara 1999, s. 19-20.

4 Truman A. Hartshorn, *Interpreting the City: an Urban Geography*, John Willey & Sons Inc, New York 1992, s. 32.

5 Asuman Çezik, *Kentleşme Yerleşme Sektör Raporu*, DPT SPD Yayını, Ankara 1982, s.17.

6 Louis Wirth, *Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme*, 20. Yüzyıl Kenti, İmge Yayınları, 2002 Ankara, s. 11.

7 Erol Kaya, *Kentleşme ve Kentleşme*, İlke Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 11-12.

8 Osman Altıntaş, İsa Eliri, “Birey Toplum İlişkisinde Kent Kültürü, Kamusal Alan ve Onda

Kentlilik bilinci oluşumunda, kentin kültürü ve bireylerin kentsel yaşam kültürüne uyum sağlamaları gerekmektedir. Bu bağlamda bireyin kentlilik bilincine sahip olması ve kent kültürüne olan mesafesi birbiri ile çok yakından ilgilidir. Kentsel yaşam kültüründen yoksun olan bireyin kentlilik bilincinden söz etmek mümkün değildir. Sevinç Özen, kentli olmayı ve kent kültürünü şöyle tanımlamaktadır: Kentli olmanın tek yolu, kent kültürünü edinmekten, içselleştirmekten geçer. Kent kültürünü edinmek, kentin merkezinde bir ev satın almak kadar kolay değildir. Kentli olmak, kentsel bir ortamda, kentli bir aile içinde yetişmekle olanaklıdır.⁹

Kent kültürünün oluşmasında; kentlilerde kolektif belleğin oluşumu, kentle ilgili verilecek kararlara kentli bireylerin katılımının sağlanması, kentteki sosyo - kültürel yaşamın zenginleşmesi ve bu zengin sosyo - kültürel yaşama kentteki farklı sosyal dokuların katılımının sağlanması gibi birçok etkenden söz etmek mümkündür. Ayrıca bir kentteki aktif sosyo - kültürel yaşam hem kente karşı sorumluluğu yüksek kentlilerin varlığına, hem de kolektif kent kültürü ile kentlilik bilincinin oluşumuna ve gelişimine katkıda bulunabilmektedir.¹⁰ Kent kültürü edinme yollarından bir diğeri ise, kentli bireyin kentsel kuruluşlara ilgi duyması ve kuruluşlara üye olmasıdır. Kent kültürünü edinmek, belirli bir bilgi, bilinç ve deneyimi gerektirir. Kentli olmak, kentin örgütlü dokusu içinde yer almakla olanaklıdır. Kentin dokusu içinde yer almanın en iyi göstergesi, kentin yapısını oluşturan ekonomi, eğitim, sağlık, hukuk, siyaset ve sanat kurumlarının oluşturduğu gruplara katılmak ve onların ürünlerinden pay almakla olanaklı olup önemli olan bireyin kent kültürünü edinmesinin yanı sıra, onu içselleştirmesi durumudur.¹¹

1.2. Kent Kimliği

Bir kentin kimliğini ve kent kimliğini oluşturan bileşenleri tanımlamadan önce, kimlik kavramının tanımına bakmakta fayda vardır. Kavramsal çerçevede kimlik, doğadaki herhangi bir canlıyı veya objeyi başka canlı veya objelerden ayırmaya yarayan ve onu öncelikle görsel, işitsel vb. diğer duyularla algılamamızı sağlayan, kendine özgü olma durumu olarak tanımlanmaktadır.¹²

Kimliğin oluşumu sürekliliğe dayanır. Aynı zamanda kendisinden önceki gelişmelerden bağımsız olarak düşünülemez. İnsan neslinin doğumu ile ortaya çıkan kimlik kavramı, kişi, aşiret, kabile gibi temellere dayanan terimleri tayin eder.¹³ Ekonomik ve kültürel üretim gün geçtikçe küreselleşirken kent kimliğinin sürdürülebilmesi de gitgide zorlaşmaktadır.

Şekillenen Sanat Olgusu", *İdil Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 5, 2012, s. 63.

9 Sevinç Özen Güçlü, *Kentlileşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002, s. 83-84.

10 Gaye Birol, "Kentlilik Bilinci ve Balıkesir'den Yarım Asırlık Bir Örnek: Yeni Çarşı Deneyimi", *Ege Mimarlık Dergisi*, Sayı: 65, 2008, s. 31.

11 Sevinç Özen Güçlü, *Kentlileşme ve Göç Sürecinde...*, s. 84.

12 Önder Kutlu, Zarif Songül Göksel, "Kent Kültürü Oluşturma Aracı Olarak Kültürel Belediyecilik: Selçuklu Örneği", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2014, s. 79.

13 Kemal Karpat, *Osmanlı'dan Günümüze...*, s. 51.

Kent kimliği (Ing. Urban identity) (Fr. Identite urbanine) ise, kente ait olan, o kenti diğerlerinden farklı kılan ve o kente değer katan, o kente özgü unsurların oluşturduğu bir bütündür.¹⁴ Kent kimliği, kent imajını etkiler, her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine özgü nitelikler taşır. Fiziksel, kültürel, sosyo - ekonomik, tarihsel ve biçimsel faktörlerle şekillenen kent kimliği aynı zamanda kentliler ve onların yaşam biçiminin oluşturduğu; sürekli gelişen ve sürdürülebilir kent kavramını yansıtan, geçmişten geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkarttığı anlam yüklü bütünlüktür.¹⁵

Bu bağlamda kent kimliğini etkileyen başlıca unsurlar İhsan Aktaş'a göre şöyle ifade edilmektedir¹⁶:

- Bir kentin kimliğini o kentin tarihi,
- Coğrafyası; bitki örtüsü, iklimi, jeopolitik konumu,
- İçinde yaşayan medeniyetler ve insanları, ilk yerleşimden bu güne geçirdiği evreleri, topografyası,
- Doğu kenti veya Batı kenti oluşu,
- Deniz ve karayollarıyla olan bağlantısı,
- Başka kültürlerle olan açıklığı veya kapalılığı,
- İçinde barındırdığı canlı türlerden oluşmaktadır.

Bu unsurlara ek olarak o kentin tarihinde yer alan savaşlar, işgaller, bir devlete başkentlik yapma durumu, doğal afetler sonucu büyük değişimler yaşaması gibi birçok etken bir kentin kimliğini oluşturan diğer öğelerden bazılarıdır.

Kent kimliğini oluşturan bileşenleri çeşitli kategorilere ayırmak ve ortak bileşenlerde toplamak da mümkündür. Bu bağlamda Doxiadis ve Orakçı sınıflandırmalarından yararlanan Evcil, kentsel kimliği oluşturan üç temel eleman olduğunu belirtmektedir. Bunlar; doğal çevreden kaynaklanan kimlik elemanları, beşeri çevreden kaynaklanan kimlik elemanları ve insan eliyle inşa edilmiş çevreden kaynaklanan kimlik elemanlarıdır.¹⁷

Doğal çevreden kaynaklanan kimlik elemanları kentin doğal çevre özellikleriyle ilgilidir. Doğal çevre verilerini; topoğrafik durum, iklim koşulları, su ögesi, bitki örtüsü, jeolojik durum ve genel konum oluşturur. Kentleri birbirinden ayırmaya yarayan bu faktörler aynı zamanda kentleri birbirinden ayırmakla kalmaz kentleri, tanımlar, özgün kılar ve kente kimlik verir.¹⁸

14 David Morlay, Kevin Robins, *Kimlik Mekânları Küresel Medya, Elektronik Ortamlar ve Kültürel Sınırlar*, (çev. Emrehan Zeybekoğlu), Ayrıntı yayınları, İstanbul 1997, s. 57.

15 Kent kimliği, < <http://www.solencol.com/b10.htm> > (05.11.2016)

16 İhsan Aktaş, İhsan Aktaş, "Kentlerin Kimliği", < [Http://www.Haber7.Com/Yazarlar/Ihsanaktas/402431-Kent-Kimligi](http://www.Haber7.Com/Yazarlar/Ihsanaktas/402431-Kent-Kimligi) > (05.11.2016)

17 Nilay Evcil, "Değişen Üsküdar' da Kentsel Kimlik ve Canlılık", *V. Uluslararası Üsküdar Sempozyumu*, Cilt: 1, İstanbul 2007, s. 562.

18 Zeynep Erözkan Arusoglu, **Çok Katmanlı Kentlerde Kimlik Sorunsalı: Palimpsest Bir Kentsel**

Beşeri çevreden kaynaklanan kimlik öğeleri ise birey ve toplumdur.¹⁹ Bireylerin ve toplumun sahip olduğu değerler kimliklerini oluşturur ve bu değerler kent kimliği ile doğrudan ilişki içindedir.²⁰ Beşeri çevreden kaynaklanan kimlik öğelerine örnek olarak anıt yapılar, kent meydanları, sokaklar, heykeller, köprüler, su bentleri verilebilir.²¹

2. Kentlilik Bilinci

Kente göç ve/veya çeşitli nedenlerle gelen birey için kentleşme ve kentlilik bilincinin oluşum süreci başlamış demektir. Bu süreçte önemli olan bireylerin, yaşadıkları kent ile anlamlı ve güçlü bağlar kurabilmeleri ve kendilerini yaşadıkları kentin bir parçası gibi hissetmeleridir.

Kentlilik, bireylerin kentte yaşamanın gerektirdiği koşul ve normları anlamış, özümseme ve benimseme durumudur.²² Kentlilik bilinci ise küreselleşmenin beraberinde getirdiği modern yaşamda, yaşadığı kente sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ana başlıklarıyla özetlenebilen ve hizmet kalitesi ile de ilgili çağdaş demokrasi temelli bir düşünce sisteminden beslenmektedir. Bu yaklaşımın kurumsallaştırılması kentlilik bilincinin insan temelinden başlayarak geliştirilmesini kolaylaştıracaktır.²³ Kentte yaşayanların kentlilik bilincine sahip olmaları için, öncelikle kentsel yaşam kültürünün oluşturulmasına, bireylerin sosyal ve kültürel anlamda eğitilmelerine, kent kültürü edinmelerine gerek vardır.²⁴

Kentte yaşayanların aidiyet duygusunu geliştirmek ve gelecek nesillere de bu duyguyu aktarmak amacıyla "Kentlilik Bilinci" kapsamında kentler için ön görülen üç temel yaklaşım ön plana çıkmaktadır²⁵:

1. Kentin tarihi ve kültürel değerlerinin farkına varmak,
2. Kentin fiziksel, kültürel ve sosyal dönüşümünü gerçekleştirmek,
3. Kente aidiyet duygusunu hissederek, kenti sahiplenip korumak.

Alan Olarak Ulus Örneğinin İncelenmesi, İstanbul Teknik Üniversitesi FBE Yüksek Lisans Tezi, 2013, s. 19-21.

19 Buket Önem, İsmet Kılınçaslan, "Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik", İTÜ Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, 2005, s.115-125.

20 Gaye Birol, "Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Oteline Üzerine Bir Değerlendirme", *Arkitekt Dergisi*, Sayı: 514, 2007, s. 46-54.

21 Zeynep Erözkan Arusoğlu, *Çok Katmanlı Kentlerde...*, s. 19-21.

22 Gaye Birol, *Kentlilik Bilinci ve Balkesir'den...*, s. 28-31.

23 Kentleşme Şûrası, "Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim Komisyonu", Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ankara 2009, s. 26.

24 Gaye Birol, *Kentlilik Bilinci ve Balkesir'den...*, a.e.g.

25 Özge Y. Erçoşkun, Ebru V. Öcalır, S.Bahar Yenigül, Leyla Alkan, "Kentlilik Bilincini Oluşturan Göstergeler ve Kentlilik Bilincini Geliştirme Yolları", *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: Özel Sayı, Aralık 2016, s. 19. (4 – 23.)

Sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda kentte yaşayanların kente uyum süreci ve kentlilik profilleri konusunda dikkate alınan kriterler belirlenmiştir. Bu kriterleri şöyle sıralanmak mümkündür²⁶:

- Harcama kalıpları, memleketle ilişkiler,
- Kente aidiyet duygusu ve bunu ifade tarzı,
- Kent yaşamı içinde sınıf değiştirme isteklilikleri,
- Okunan gazete, dergi eğilimleri,
- Tiyatro, sinemaya gitme eğilimleri,
- Kadınların aile içi konumu ve kız çocuklarının geleceği konusundaki görüşleri,
- Eğitim ve meslek sahibi olma konusundaki seçimleri,
- Siyasal eğilimler, örgütlenme davranışı,
- Sivil toplum örgütleri, dernek ya da siyasal partilere üyelik eğilimleri,
- Hemşeri dernekleri ile ilişkileri, bu kurumlardaki statüleri ve etkinlikleri,
- Kentte kalmak ya da gitmek konusundaki eğilimleri ve değişiklik gerekçeleri,
- Kent sorunlarına duyarlılık, çözüm çabalarına katılım vd.

Bireylerde kentlilik bilinci oluşumundan sonra bu bilincin gelişimi önem kazanmaktadır. Burada belirli hususlar ön plana çıkmaktadır. Burada önemli olan kentlilerin arasında kolektif bellek oluşumudur. Kolektif bellek oluşumu; beraberinde kentlilerin yaşadıkları kente aidiyet hissi ile bağlanmalarını ve o kenti sahiplenmelerini getirecektir. Kolektif bellek oluşumu, kentin tarihsel sürekliliği olan ve içinde yaşayanlar için anlam ifade eden bir yer olmasıyla ilişkilidir. Kentte yaşayan bireylerin yaşadıkları fiziksel çevreye ilişkin zihinlerinde biriktirdikleri ortak anılar, paylaştıkları değerler ve inanışlar, kolektif bellek oluşumuna yardımcı olur.²⁷

Kentlilik bilincinin oluşmasında önemli faktörlerden biri de eğitimidir. Eğitim, insanı sosyal ortama uyum sağlamaya hazırlamakta aynı zamanda mevcut yapıyı da şekillendirmektedir. Başka bir ifadeyle eğitim; bilimsel, teknolojik, siyasal, psikolojik, sosyoekonomik ve kültürel amaçları bulunan çok yönlü bir girişimdir.²⁸ Aynı zamanda eğitim, kentlilik bilincini oluşturmak ve geliştirmek için önemli bir araçtır. Eğitim sayesinde;²⁹

- Kentin tarihi ve kültürel kimliğinin benimsenmesi ve yaşanması,
- Kentte yaşayanlarda aidiyet duygusu kazandırılması,

26 Arife Karadağ, *Coğrafi Değerlendirmelerle Soma'da Değişen Çevre ve Kimlik*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 2005, s. 36.

27 Mahyar Arefi, "Non-Place And Placelessness As Narratives of Loss: Rethinking The Notion of Place", *Journal of Urban Design*, Cilt: 4, Sayı: 2, 1999, s.179-193.

28 Mehmet Dinçer, "Eğitimin Toplumsal Değişme Sürecindeki Gücü", *Ege Eğitim Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 1, 2003, s. 105.

29 Kentleşme Şûrası, *Kentlilik Bilinci...*, s. 23-24.

- Tarih ve toplum kültürü bilinciyle kentsel dinamiklerin harekete geçirilmesi,
- Kentsel hak ve görevlerin öne çıkarılması,
- Kent donanımlarının hayatın bir parçası olarak algılanmasının sağlanması,
- *Kentli* sıfatının kazanılmasında uzlaşıya varmanın temel önceliklerinin kentli ile paylaşılması,
- Kentte yaşamının öncelikle zihinlerin kentleşmesine bağlı olduğundan hareketle, kentsel yönetimin ve dönüşümün kontrolünün sağlanması,
- Doğal ortamların korunması ve kent içi sosyal ve yapısal dengesizliklerin giderilmesi hedeflenmektedir.
- Günümüzde kazandığı modern anlamıyla “toplum” olabilme niteliğindeki ortak yaşama biçimini güçlendirmesi temel amaçlar olarak düşünülmektedir.

Bütün bunlar değerlendirildiğinde, kentlilik bilincinin oluşumunda hem bireysel faktörlerin hem de çevresel faktörlerin etkili olduğu ifade edilebilir. Bireysel faktörler; yaş, cinsiyet, meslek durumu iken çevresel faktörler; sosyoekonomik imkânlar, fiziki koşullar ifade edilmektedir.

3. Araştırma ve Bulgular

3.1. Araştırmanın Amacı ve Varsayımları

Bu araştırmadaki amaç: Çanakkale’ye lisans düzeyinde eğitim görmek için gelen ve/veya Çanakkale kentinde ikamet eden lisans düzeyi öğrencilerinin, Çanakkale kentine dair genel olarak fikirlerini öğrenmek, kentlilik bilincine dair algılarını ölçmek ve kentli birey olmanın sınırlılıkları ve sorumlulukları hakkında ne düşündüklerini öğrenmektir.

Araştırmanın dayandığı hipotez, “lisans düzeyi öğrencilerinde kentlilik bilincinin geliştiği” varsayımdır. Aynı zamanda çalışmanın diğer problem cümleleri ise Çanakkale kentinde ikamet etmekte olan lisans düzeyi son sınıf öğrencilerinin kentlilik bilinci ve kentlileşme düzeyleri kendilerini kente ait hissetme ve kenti sahiplenme durumuna, cinsiyete, okuduğu bölüme, kentsel sorunlara duyarlılık gösterme durumuna göre farklılık göstermekte midir?

3.2. Araştırmanın Alanı ve Sınırlılıkları

Araştırma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi bünyesinde bulunan; Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Eğitim Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu içerisinde öğrenim gören; örgün öğrenim lisans son sınıf öğrenciler (500 öğrenci) ile sınırlandırılmıştır.

3.3. Araştırmanın Yöntem – Teknikleri

Araştırmanın, evreni - örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanmasında izlenen yöntem ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır. Araştırmada bilimsel araştırma yöntemlerinden biri olan nicel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Nicel araştırma sonucunda elde edilen verilerin girdilerinin yapılması ve veri sonuçlarına ulaşılması için Araştırma Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) paket programı kullanılmıştır.

3.4. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi: Bulgular ve Yorumları

Bireyde, kentlilik bilincinin oluşup oluşmadığını anlamak için konuyu çeşitli yönlerden değerlendirmek mümkündür. Bunlardan bazıları ise şunlardır:

- Kentsel sorunlara duyarlılık,
- Sosyo – kültürel etkinliklere katılım gösterme durumu,
- Kente aidiyet ve yere bağlılıktır.

Kentsel sorunlara duyarlılık bağlamında “Çanakkale ilinin en önemli kentsel sorunu” ve “kentlin gelişmesiyle ilgili projelere katılım gösterme durumu”; sosyo - kültürel etkinliklere katılım gösterme durumu bağlamında ise “Çanakkale’de bulunan sosyal ve kültürel etkinliklere katılma durumu”; son olarak da kente aidiyet ve yere bağlılık konusunda, “kendini kentli birey olarak görme durumu” ve “bireyin kendisini Çanakkaleli olarak görme durumu” araştırılmıştır.

Tablo 1: Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	N of Items
.676	28

Güvenilirlik puanı 0 – 1 arasında değişmekte olup, 1’e yaklaştıkça güvenilirlik puanı artmaktadır. Güvenilirlik katsayısı değişimleri şöyledir³⁰:

- 0 – .4 güvenilir değil,
- .4 - .6 orta derecede güvenilir,
- .6 – .8 oldukça güvenilir,
- .8 – 1 yüksek derecede güvenilirdir.

Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda, çalışmanın Alpha Cronbach’s güvenilirlik puanı .676 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre çalışma oldukça güvenilir kabul edilmektedir.

30 Kazım Özdamar, *Paket Programları İle İstatistiksel Veri Analizi*, Cilt 1, 10. Baskı, Nisan Kitapevi, 2015, s. 81.

Tablo 2: Kentlilik Bilinci ve Kentlileşme İle İlgili İfadelere Katılım

Sorular		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Toplam
%	Çanakkale hiçbir şekilde ayrılmayacağım bir şehirdir.	12,0	32,4	27,6	19,8	8,2	100
Fr.		60	162	138	99	41	500
%	Çanakkale'den mecbur kalırsam ayrılabilirim.	7,0	11,2	21,0	47,0	13,8	100
Fr.		35	56	105	235	69	500
%	İlk fırsatını bulduğumda Çanakkale'den ayrılırım.	23,8	35,6	20,2	12,0	8,4	100
Fr.		119	178	101	60	42	500
%	Çanakkale'de yaşamaktan memnunum.	5,4	7,6	14,2	48,2	24,6	100
Fr.		27	38	71	241	123	500
%	Çocuklarımın geleceğini Çanakkale'de kurmasını isterim.	10,0	16,2	35,6	23,8	14,4	100
Fr.		50	81	178	119	72	500

Araştırmaya katılan öğrencilere Çanakkale kentinde yaşamaya dair fikirlerini ve memnuniyet düzeylerini ölçmeye yönelik sorular yöneltilmiştir. “Çanakkale hiçbir şekilde ayrılmayacağım bir şehirdir” seçeneğine verilen cevaplar; 162 (% 32,4) katılımcı Çanakkale’den ayrılabilceğini ifade ederken; 41 (% 8,2) öğrenci kesinlikle Çanakkale’den ayrılmak istemediğini ifade etmiştir. Katılımcıların 138’i (% 27,6) bu konuda fikirlerinin olmadığını ifade etmiştir. Burada yapılacak yorum ise en çok verilen cevaba göre katılımcıların Çanakkale kentinden istekleri doğrultusunda ayrılacağı bu kentte yaşamaya mecbur olmadıkları şeklindedir.

Kentlilik bilinci ve kentlileşme ile ilgili ifadeleri ölçmeye yarayan bir diğer soru ise “Çanakkale’den mecbur kalırsam ayrılırım” seçeneğidir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar arasında en çok katılımcının onayladığı seçenek 235 (% 47,0) katılımcı ile “katılıyorum” seçeneğidir. Mecbur kaldıkları takdirde Çanakkale’den ayrılacaklarını ifade etmişlerdir. Bir diğer seçeneğe atıfta bulunmak burada anlamlı olacaktır. Çanakkale’de yaşamaktan memnun olup olmadıklarını öğrenmeye yönelik sorulan diğer soruya katılımcıların 241’i (% 48,2) memnun olduklarını ifade eden “katılıyorum” cevabını vermiştir. 105 (% 21,0) öğrenci ise bu konuda fikirlerinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “İlk fırsatını bulduğumda Çanakkale’den ayrılırım” seçeneğine en çok verdikleri cevap 178 (% 35,6) kişi ile “katılmıyorum” cevabıdır. Bu çıkan sonuca göre; Çanakkale’de yaşayan öğrencilerin Çanakkale’den ayrılmak için fırsat aramadıkları yönünde değerlendirmek mümkündür. Araştırmaya katılan öğrencilerden 42’si (% 8,4) ise ilk fırsatını bulduklarının-

da Çanakkale'den ayrılmak istediklerini ifade etmişlerdir. 101 (% 20,2) öğrenci ise bu konuda fikirlerinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 2'de yer alan son iki seçenek birbirleriyle ilişki içerisinde. Beraber değerlendirmeye tabii tutulursa; Çanakkale'den yaşamaktan memnun olan 241 (% 48,2) katılımcı ve "kesinlikle katılıyorum" cevabı veren 123 (% 24,6) katılımcı ile toplamda 364 katılımcı olumlu yönde cevap vermiştir. Ancak çocuklarının geleceğini Çanakkale'de kurmak istediklerine dair sorulan soruya verilen yanıtlar Çanakkale'de yaşamaktan memnuniyet derecesiyle ters orantılı çıkmıştır. Çocuklarının geleceğini Çanakkale'de kurmasını isteyen "katılıyorum" cevabını veren 119 (% 23,8) katılımcı ve "kesinlikle katılıyorum" cevabını veren 72 (% 14,4) katılımcı ile toplamda 191 olumlu yanıt verilmiştir. Toplam 500 kişi ile yapılan bu araştırmaya göre oldukça düşük bir oran olduğu düşünülmektedir.

3.4.1. Kentsel Sorunlara Duyarlılık

Tablo 3: Çanakkale İlinin En Önemli Kentsel Sorunu

	Frekans f	Yüzde %	Geçerli Yüzde
Altyapı (Yol, su, kanalizasyon) hizmetlerinin yetersizliği	169	33,8	33,8
Ulaşım sorunu	109	21,8	21,8
Otopark yetersizliği	40	8,0	8,0
Yeşil alan eksikliği	11	2,2	2,2
Sağlık hizmetleri yetersiz	45	9,0	9,0
Temizlik	3	,6	,6
Gürültü fazlalığı	3	,6	,6
Sosyal ve kültürel etkinliklerin yetersiz olması	120	24,0	24,0
Toplam	500	100,0	100,0

Katılımcıların 169'u (% 33,8) Çanakkale kentinin en önemli kentsel sorunu olarak alt yapı hizmetlerinin yetersiz olduğunu ifade ederken; 120 (% 24,0) katılımcı ise Çanakkale kentinin en önemli kentsel sorununun sosyo – kültürel hizmetlerin yetersiz olduğunu ifade etmektedir. Üçüncü ve dördüncü sırayı oluşturan en önemli kentsel sorunlar sırasıyla; ulaşım sorunu ve sağlık hizmetlerinin yetersiz oluşudur.

Tablo 4: Kentin Gelişmesiyle İlgili Projelere Katılım Gösterme Durumu

	Frekans f	Yüzde %	Geçerli Yüzde
Oluşturulacak komisyonlara belirli bir ücret karşılığı katılmak isterim	91	18,2	18,2
Belediyenin oluşturacağı çalışma gruplarına gönüllü katılım	233	46,6	46,6
Katkıda bulunmam	149	29,8	29,8
Diğer	27	5,4	5,4
Toplam	500	100,0	100,0

Kentin gelişmesi için yapılması planlanan projelere ne şekilde katkı sağlayacakları sorulmuştur. Katılımcıların 233'ü (% 46,6) belediyenin oluşturacağı çalışma gruplarında gönüllü olarak katılım sağlayabileceklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan yarıya yakını % 46,6 oranı ile kentin gelişimine katkıda bulunmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu orandan hareketle, kentin gelişmesine önem verdiklerini ve gelişim için oluşturulacak projelere katılım için gönüllülük esasına göre hareket ettiklerini değerlendirmek mümkündür.

3.4.2. Sosyo – Kültürel Yaşam

Tablo 5: Çanakkale'de Bulunan Sosyal ve Kültürel Etkinliklere Katılma Durumu

	Frekans f	Yüzde %	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	21	4,2	4,2
Katılıyorum	98	19,6	19,6
Fikrim yok	71	14,2	14,2
Katılıyorum	258	51,6	51,6
Kesinlikle katılıyorum	52	10,4	10,4
Toplam	500	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilere yöneltilen “Çanakkale’de bulunan sosyal ve kültürel etkinliklere genellikle katılım” ifadesine verilen yanıt, 258 (% 51,6) katılımcı ile “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Katılımcıların yarısından fazlasını oluşturan bu sayı, bireylerde kentlilik bilincinin oluşması ve kentlileşme noktasında olumlu yönde bir gelişme ifade etmektedir.

Öğrencilerden 21'i (% 4,2) Çanakkale’de bulunan sosyal ve kültürel etkinliklere katılım durumunun sorulduğu soruya “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Sosyal ve kültürel etkinliklere “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını veren katılımcı sayısı istatistiksel olarak da çok düşük bir bölümü oluşturmaktadır. Tablo 3.14’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kent içerisinde düzenlenen sosyal ve kültürel etkinliklere katılmaktadır.

3.4.3. Kente Aidiyet ve Yere Bağlılık

Tablo 6: Kendini Kentli Birey Olarak Görme Durumu

	Frekans f	Yüzde %	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	18	3,6	3,6
Katılmıyorum	58	11,6	11,6
Fikrim yok	72	14,4	14,4
Katılıyorum	241	48,2	48,2
Kesinlikle katılıyorum	111	22,2	22,2
Toplam	500	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilere, “kendimi kentli birey olarak görüyorum” şeklinde yöneltilen 5’li likert tipi soruya, katılımcıların 241’i (% 48,2) kendilerine kentli birey olarak gördüklerini ifade etmek için “katılıyorum” cevabını vermiştir. Katılımcıların 111’i (% 22,2) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verirken; olumsuz yönde cevap veren öğrenci sayıları ise “kesinlikle katılmıyorum” ile 18 (% 3,6) ve “katılmıyorum” ile 58 (% 11,6) kişidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kendini kentli birey olarak gördüklerini ifade etmektedir. Burada önemli olan kentlilik bilincine sahip olunması ve kentleşme düzeylerinin ne ölçüde olduğudur. Kentlilik bilincinin oluşmasında bireylerin, kendilerini kentli birey olarak görmelerinin etkisi çok önemlidir.

Tablo 7: Bireyin Kendisini Çanakkaleli Olarak Görme Durumu

	Frekans f	Yüzde %	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	58	11,6	11,6
Katılmıyorum	149	29,8	29,8
Fikrim yok	75	15,0	31,6
Katılıyorum	158	31,6	12,0
Kesinlikle katılıyorum	60	12,0	100,0
Toplam	500	100,0	

Araştırmaya katılan katılımcıların 158’i (% 31,6) kendisini Çanakkaleli olarak görmektedir. Burada önemli olan, Çanakkale dışındaki illerde ikamet eden öğrencilerin eğitim görmek için geldikleri bu kentte kendilerini ait hissedip hissetmeme durumudur. % 31,6 oranında katılıyorum cevabı verilmiş olsa da; % 29,8 oranında katılmıyorum cevabı verilmiştir. Oranlar birbirine oldukça yakındır.³¹ Ancak bütün değerler göz önüne alındığında sonuç olarak araştırmaya katılan katılımcılar kendilerini Çanakkaleli olarak görmektedir diyebiliriz.

31 Araştırmaya katılan 500 öğrencinin yalnızca 69’u Çanakkale kenti doğumludur. 431 öğrenci ise yurtiçindeki diğer illerden bu kente gelmiştir.

Tablo 8: Kentsel Mekân Algısı “Çanakkale Şehitleri Anıtını (Abide) Ziyaret Etme” Durumu

	Frekans f	Yüzde %	Geçerli Yüzde
Evet	448	89,6	89,6
Hayır	52	10,4	10,4
Toplam	500	100,0	100,0

Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti tarihi için önemli bir yere sahip olan Çanakkale kentine, hem yurtiçinden hem de yurtdışından neredeyse yılın her günü ziyaretler yapılmaktadır. Bu kente öğrenim görmek amacıyla gelen ve araştırmaya katılan öğrencilerin 448'i (% 89,6) Çanakkale Şehitleri Anıtını (Abide) ziyaret ettiklerini ifade etmişlerdir. Kentsel mekân bağlamında Şehitler Anıtını ziyaret etme sayısı oldukça yüksektir.

Tablo 9: Kentlilik Bilinci ve Kentleşme İle İlgili İfadelerin Farklı Bölümlerde Okuyan Öğrencilerle İlişkisi ve ANOVA Analizi

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Anamlılık
	5761,175	16	360,073	1,859	,022
Ortalama	89463,380	462	193,644		
	95224,555	478			

(I) Hangi bölümde okuyorsunuz?	(J) Hangi bölümde okuyorsunuz?	Anamlı Farklılık (I-J)	Standart Hata	Anamlılık
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	Okul Öncesi Öğretmenliği	-9,50000	3,47890	,338
	Kamu Yönetimi	-6,37298	3,02897	,789
	Çalışma Ekonomisi	-5,98878	3,31912	,929
	Maliye	-7,86607	4,45904	,941
	Hemşirelik	-10,99013*	3,07386	,037
	Acil Yardım ve Afet Yönetimi	-13,46875*	3,47890	,013
	Coğrafya Öğretmenliği	-8,93750	8,40234	1,000
	Tarih Öğretmenliği	-3,27083	8,40234	1,000
	Ebelik	-11,62171*	3,33875	,050
	Çevre Mühendisliği	3,27679	5,80644	1,000
	İngilizce Öğretmenliği	2,06250	10,14264	1,000
	Geomatik mühendisliği	2,92835	3,28244	1,000
	Gıda mühendisliği	5,76763	3,31912	,948
	Bilgisayar Mühendisliği	4,16250	3,21785	,997
	Jeofizik mühendisliği	-,93750	10,14264	1,000
Sınıf Öğretmenliği	-1,11492	3,50684	1,000	

*. Farklılık 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 9'de araştırmaya dâhil edilen bölümlerin listesi verilmiştir. Toplamda 20 bölümde araştırma yapılmasına rağmen bazı bölümlerde okuyan öğrenci sayısı 30'un altında kaldığı için analiz dışı bırakılmıştır. Geriye kalan 17 bölümde okuyan öğrencilerin vermiş oldukları cevaplarda Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin kentlilik bilinci ve kentleşme düzeyi istatistiksel olarak; Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Hemşirelik ve Ebelik bölümlerinde okuyan öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır.

Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Öğretmenliği Eğitim Bilimleri alanında yer almaktadır. Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Hemşirelik ve Ebelik bölümleri ise Sağlık Bilimleri alanında yer almaktadır. Eğitim bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin kentlilik bilinci ve kentleşme ile ilgili ifadelerle verdikleri cevaplar, Sağlık Bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilere göre istatistiksel olarak fark göstermektedir. Buradaki fark, Eğitim Bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin lehinedir. İstatistiksel sonuçlara göre; Eğitim Bilimleri alanındaki öğrencilerin, Sağlık Bilimleri alanındaki öğrencilere göre kente karşı daha duyarlı davrandıkları ve kentsel farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 10: Öğrencilerin Kentlilik Bilinci ve Kentleşme İle İlgili İfadelerinin Cinsiyetle İlişkisi ve t- Testi Sonuçları

<i>Grup İstatistikleri</i>					
	Cinsiyetiniz?	N	$\bar{X}$	sd.	p
Ortalama	Erkek	250	92.7520	14.19070	
	Kadın	250	95.0560	13.80228	.066

Bağımsız Gruplar t - Testi

		Levene Testi		t - Testi	
		F	Anlamlılık	t	Anlamlılık
Ortalama	Değişkenler denk	,355	,552	-1,840	.066
	Değişkenler denk değil			-1,840	.066

Levene testi grupların, kentlilik bilinci ve kentleşmeye dair alınan ortalama değerlerin varyanslarının olup - olmadığını test etmek amacıyla yapılmıştır. Yapılan anket çalışmasında 5'li likert tipi sorulardan toplam 28 adet bulunmaktadır. Bu sorulara verilen ortalama değerler hesaplanmıştır. Sonuçta elde edilen ortalama değer ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını analiz edilmiştir. Çıkan değer ise .066'dır ($p < 0.05$). Araştırmaya katılan öğrencilerin kentlilik bilinci ve kentleşmeye dair cinsiyetle ilişkisinde anlamlılık düzeyi Tablo da görüldüğü gibi 0.05'ten küçüktür. $p < 0.05$ 'ten olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Tablo 10'da elde edilen bulgulara göre; kız ve erkek öğrencilerin aynı görüşte oldukları ifade edilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Her kentin bir kültürü ve kimliği vardır. Bu nedenle her kent kültürünün ve kent kimliğinin o kentte yaşayan bireyler üzerinde etkileri mevcuttur. Bu bağlamda kentte yaşayan ve kendini kentli birey olarak tanımlayan insanlar için yeni bir kavram gereklidir: kentlilik bilinci. Kentlilik bilinci, bireyin kendini kentli görmesi ve yaşadığı kentin dinamiklerine ait hissetmesi ile mümkündür.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde öğrenim görmekte olan lisans düzeyi son sınıf öğrencilerinde kentlilik bilincinin ölçüldüğü bu çalışmaya göre, çalışmanın temelini oluşturan hipotezin doğruluğu kanıtlanmıştır. Sonuç olarak lisans düzeyi öğrencilerinde kentlilik bilincinin oluştuğunu söylemek mümkündür. Kentlilik bilincinin oluşmasında ilk basamak bireyin kendini kentli birey olarak görmesidir. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre; toplam 500 katılımcının 352 kişisi, kendini kentli birey olarak gördüğünü ifade etmişlerdir. Kentli bireylerin varlığı, kentlilik bilinci düzeyini arttırırken; aynı zamanda yaşanan ülkenin de gelişmişlik düzeyine katkı sağlayacağını düşünmek mümkündür.

Kentin tarihi ve kültürel değerlerinin farkında olan katılımcılar; kentin fiziksel, kültürel ve sosyal dönüşümüne katkı sağlamakta gönüllü olduklarını ifade etmişlerdir. Çanakkale kentini sahiplenmelerine rağmen, katılımcıların kendilerini Çanakkaleli olarak görme düzeyleri düşüktür. Bunun nedeni ise başka yerden gelen katılımcıların tutum ve davranışları Çanakkale'ye özgü tutum ve davranışlar üzerinden değil eğitim görmek için geldikleri kentlerin tutum ve davranışları üzerinden devam ettirmelerinden kaynaklandığı söylemek mümkündür. Ancak istatistik sonuçlara göre kendini Çanakkaleli olarak görme oranı cevaplar arasında en yüksek oranı oluşturmaktadır. Bu nedenle, bireylerin kendilerini Çanakkaleli olarak gördüklerini söylemek mümkündür.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre Çanakkale'de yaşayan bireylerin, örneklem çerçevesinde, kentin sorunlarının bilincinde ve bu sorunlara duyarlı olduğu görülmektedir. Aynı zamanda kentlilik bilincine sahip bireyden beklenen düzeyde kent için yapılacak projelere katkı sağlamak için gönüllü olduklarını ifade etmişlerdir.

Bir bütün olarak değerlendirdiğimizde, kentleşme ve kentlilik bilincinin oluşmasında en önemli rol ve görev yalnızca o kentte yaşayan bireylere düşmemektedir. Bununla birlikte bu görev devlete, yerel yönetime, sivil toplum kuruluşlarına yani herkese düşmektedir. Bireylerin yaşadıkları kentleri sevmeleri, kendini o kentin bir parçası olarak görmeleri, kentin dinamiklerine ait hissetmeleri, kentin sorunlarına karşı daha duyarlı olmaları ve kentin sorunları için çözümler üreten, aynı zamanda projelere gönüllü katılım sağlayan bireyler olmaları gerekmektedir. Bu da beraberinde bireylerin kentlilik bilinci düzeylerini geliştirecek ve kentsel yaşam kalitesini arttıracaktır. Kentlilik bilincine sahip bireylerin çoğalması ve yaşam kalitesinin artması için en önemli koşul; bireylerin yaşadığı kente özgü davranış ve tutumlarda ortak bir değerde buluşmasıdır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, İhsan. "Kentlerin Kimliği",
< <http://www.haber7.com/yazarlar/ihsanaktas/402431-kent-kimligi> > (05.11.2016)
- Acungil, Yavuz. *Kentleşme Sürecinde Tokat'ta Kentlilik Bilinci*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tokat 2012.
- Altıntaş, Osman; İsa Eliri. "Birey Toplum İlişkisinde Kent Kültürü, Kamusal Alan ve Onda Şekillenen Sanat Olgusu", *İdil Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 5, 2012, s. 63.
- Arefi, Mahyar. "Non-Place And Placelessness As Narratives of Loss: Rethinking The Notion of Place", *Journal of Urban Design*, Cilt: 4, Sayı: 2, 1999, s.179-193.
- Arusoğlu, Erözkan Zeynep. *Çok Katmanlı Kentlerde Kimlik Sorunsalı: Palimpsest Bir Kentsel Alan Olarak Ulus Örneğinin İncelenmesi*, İstanbul Teknik Üniversitesi FBE Yüksek Lisans Tezi, 2013, s. 19-21.
- Bal, Hüseyin. *Kent Sosyolojisi*, Turhan Kitabevi, Ankara 1999.
- Biröl, Gaye. "Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Oteline Üzerine Bir Değerlendirme", *Arkitekt Dergisi*, Sayı: 514, 2007, s. 46-54.
- Biröl, Gaye. "Kentlilik Bilinci ve Balıkesir'den Yarım Asırlık Bir Örnek: Yeni Çarşı Deneyimi", *Ege Mimarlık Dergisi*, Sayı: 65, 2008.
- Çezik, Asuman. *Kentleşme Yerleşme Sektör Raporu*, DPT SPD Yayını, Ankara 1982.
- Erçoşkun, Özge Y.; Ebru V. Öcalır; S.Bahar Yenigül; Leyla Alkan. "Kentlilik Bilincini Oluşturan Göstergeler ve Kentlilik Bilincini Geliştirme Yolları", *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: Özel Sayı, Aralık 2016, s. 4 – 23.
- Evcil, Nilay. "Değişen Üsküdar' da Kentsel Kimlik ve Canlılık", *V. Uluslararası Üsküdar Sempozyumu*, Cilt: 1, İstanbul 2007, s. 562.
- Güçlü, Özen Sevinç. *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.
- Karadağ, Arife. *Coğrafi Değerlendirmelerle Soma'da Değişen Çevre ve Kimlik*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 2005.
- Karpat, Kemal. *Osmanlı'dan Günümüze Kimlik ve İdeoloji*, 2.Basım, Timaş Yayınları, İstanbul 2009.
- Kaya, Erol. *Kentleşme ve Kentleşme*, İlke Yayıncılık, İstanbul 2004.
- Kent Kimliği, < <http://www.solencol.com/b10.htm> > (05.11.2016)
- Kentleşme Şûrası, "Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim Komisyonu", Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ankara 2009, s. 26.
- Kutlu, Önder; Zarf Songül Göksel. "Kent Kültürü Oluşturma Aracı Olarak Kültürel Belediyecilik: Selçuklu Örneği", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2014, s. 79.
- Morlay, David; Kevin Robins. *Kimlik Mekânları Küresel Medya, Elektronik Ortamlar ve Kültürel Sınırlar*, (çev. Emrehan Zeybekoğlu), Ayrıntı yayınları, İstanbul 1997, s. 57.
- Önem, Buket; İsmet Kılınçaslan. "Haliç Bölgesinde Çevre Algılaması ve Kentsel Kimlik", *İTÜ Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, 2005, s.115-125.
- Özdamar, Kazım. *Paket Programları İle İstatistiksel Veri Analizi*, Cilt 1, 10. Baskı, Nisan Kitabevi, 2015.
- Öztürk, Özge. "Kentsel Kimlik Oluşumunda Güzel Sanatların Yeri: İzmir Örneği®. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara 2007, s. 38.
- Truman, Hartshorn A. *Interpreting the City: an Urban Geography*, John Willey & Sons Inc, New York 1992.
- Wirth, Louis. *Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme*, 20. Yüzyıl Kenti, İmge Yayınları, 2002 Ankara.